

Leni Saris

MIJN NAAM IS MYRTHE

Leni Saris

MIJN NAAM IS MYRTHE

UITGEVERIJ WESTFRIESLAND

Eerste druk in deze uitvoering 2006

Oorspronkelijke uitgave *Licia zet door*, 1938 ©

Oorspronkelijke uitgave *Mijn naam is Myrthe*, 1967 ©

Oorspronkelijke uitgave *Letters in de lucht*, 1992, 1999 ©

Oorspronkelijke uitgave *Wees mijn gast, speelman*, 1991 ©

NUR 344

ISBN 90.205.2791.6

Copyright © 2006 by 'Westfriesland', Hoorn/Kampen

Omslagillustratie: Reint de Jonge

Omslagontwerp: Van Soelen, Zwaag

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder <.voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

De oude heer Cornet was een wonderlijk man geweest, vriendelijk maar zonderling. De kinderen Rost, zoals de drie dochters van de familie Rost van den Eijlder gemakshalve werden genoemd, herinnerden zich dat hij boeiende verhalen vertelde over de zee en gul was met het fruit uit zijn tuin, zodat ze nooit op zijn terrein hoefden te stropen, wat hen misschien wel wat had gespeten omdat verboden vruchten meestal erg zoet smaken.

„Cornet is een beste man, maar het enige waar hij gul mee is, zijn de halfrijpe appels en peren uit zijn tuin!” had moeder Licia zuchtend opgemerkt na een afmattende tienmaal herhaalde renpartij van beneden naar boven, waar alle drie haar dochters tegelijk met hevige buikpijn kampten ten gevolge van de vrijgevigheid van de heer Cornet.

Frank Rost, sinds jaren een bekende toneelschrijver en criticus, haalde berustend zijn schouders op. Zijn ogen waren spottend en teder tegelijk. Er waren heel wat jaren verlopen sinds hij met Licia van Marle getrouwd was, maar ze was nog altijd slank en haar grote bruine ogen in het gave gezicht onder het korte modern gekapte haar gaven haar iets meisjesachtigs, dat ze waarschijnlijk nooit zou verliezen.

„Jij blijft overal zo kalm onder!” Licia zuchtte opnieuw, maar deze keer zo toneelmatig dat Frank grinnikte. „Die man, Cornet, is zo behoudend en waarom? Al jarenlang smeed je hem, nou ja bijna, om ons dit verrukkelijke huis te verkopen, maar wat doet meneer Cornet?”

„Nou en...” zei Frank Rost en hij stopte bedachtzaam zijn pijp, die zo goed paste bij zijn Engels lijkende uiterlijk en onverstoorbaarheid. „Vertel me nog maar eens wat meneer Cornet doet, maar ik weet het intussen wel, lieve kind. Hij zegt met een vriendelijke glimlach en uiterst beleefde stem: ‘Ach nee, meneer Rost! Ik verkoop niets. Ik houd m’n bezittingen zolang ik leef bijeen. Dat is mijn goed recht en u hoeft heus nooit uit het huis. Later, als ik er niet meer ben... ja, dan kunt u het kopen, niet eerder. Het heeft geen zin om aan te

dringen’.”

„Intussen stopt hij onze spruiten vol met onrijp fruit!” Licia spitste haar oren. „O hemel, daar heb je er weer een. Het is Myrthe, die heeft natuurlijk een dubbele portie te pakken gekregen. Daar heet ze ook Myrthe voor.”

Licia draafde de kamer uit en Frank overwoog of het nodig was om als hulptroep uit te rukken naar boven. Onder het smalle zwarte snorretje klemde hij zijn tanden om de steel van zijn pijp en leunde zijn nog altijd dikke hardos tegen de rug van de heerlijke stoel met de hoge rug uit de tijd van zijn grootmoeder. De stoel was door Licia op een verkoping ontdekt en opnieuw overtrokken met een fleurige, zware soort cretonne. In de ruime, zonnige kamers was die stoel de blikvanger geworden. En later, toen de meisjes trouwden en het huis verlieten, was de gedachte aan de stoel genoeg om hun heerlijke jeugd terug te brengen in hun herinnering. Dan had Annet, die sinds haar huwelijk in Canada woonde, met heimwee te kampen.

Zul je 'm nooit weg doen? schreef ze in een vlaag van weemoed. Wat hadden we het toch heerlijk. Zo'n jeugd hebben maar weinig kinderen!

De laatste opmerking mocht misschien wat overdreven klinken, maar het was in ieder geval typerend voor de sfeer in Het Krekeltje. Iemand die grappig wilde zijn, had eens aan de achtjarige Myrthe gevraagd waar de mier was, in de veronderstelling dat ze niet zou begrijpen waarover het ging. Myrthe had echter al zoveel woordspelingen en verwondering over de naam van hun huis gehoord en meegemaakt, dat ze de grappige man met tintelende blauwe ogen aankeek en rustig zei: „U bedoelt de zingende krekkel en de ijverige mier? Nou, het is heus waar, we hebben het met z'n allen verzonnen. Annet had Charles Dickens uit papa's boekenkast getrokken en ze kreeg hem op haar hoofd – dat boek dan altijd – het ging over een krekkel die zo gezellig zong bij de huiselijke haard, omdat het een gezellig huis was, zo iets tenminste. Annet had een bult op haar kop... eh... hoofd... en de volgende dag liet papa Het Krekeltje op de gevel schilderen. Leuk, hè?”

„Ja, erg leuk!” zei de gast en hij meende het, waarop Myrthe hem prompt heel wat minder vervelend vond.

„Een krekel hebben we ook, maar hij zit niet in de haard,” vertrouwde ze de man, een zakenrelatie van haar vader, vriendelijk toe. „Hij is van goud en hij heeft robijnen oogjes. Mama kreeg hem van papa en hij is beeldig.”

Het Krekeltje lag midden in een tuin die ouderwets aandeed, met heel veel bloemen, een nauwelijks in toom te houden weelde en achter het huis een geweldig grasveld met een oude kastanje, waaronder de familie schaduw zocht als het warm was en waar ze alles heen-sleepten om het zich gemakkelijk te maken. Aan de achterkant was het uitzicht onbegrensd. Een sloot was de afscheiding tussen de tuin en het weiland en de boomgaard van de heer Cornet. Toen de drie meisjes nog klein waren, hadden hun ouders de sloot afgeschermd met gaas en prikkeldraad. Het had niet geholpen. Ze hadden er alle drie minstens een keer of zes in gelegen. De sloot was niet diep en de meisjes leerden vlug zwemmen, zodat het lelijke obstakel werd weggehaald en het drietal rustig verder ging met stekelbaarsjes en kikkervisjes vangen, al dan niet gevolgd door een duikeling in de sloot en hun kamers stonden altijd vol jampotjes met krieuwelend klein watergoed.

Vooraf de levendige, kwikzilverachtige Myrthe hield dolveel van Het Krekeltje. Toen de onderwijzeres van de school waarop Myrthe de woeligste leerling was, haar het begrip alliteratie had bijgebracht, kwam Myrthe thuis en vertelde aan tafel, met een verzaligde uitdrukking op haar pittige gezichtje, dat ze zo iets moois had verzonnen! In Het Krekeltje werd de goede regel gehandhaafd dat je rustig je mening moest kunnen zeggen. Pas daarna kon je erover gaan debatteren, wat dan bij de meisjes in hun prille jeugd steevast op kibbelen uitliep.

In ieder geval luisterde iedereen naar Myrthe, die met het geluid van een puffende stoomlocomotief uitstootte dat ze voortaan met heel haar hart aan de huiselijke haard was verknocht. Het werd een familiegrapje met een fluwelen achtergrond. Iedereen hield van Myrthe en Myrthe hield van heel de wereld. Ze was een zonnig kind, geestig en ad rem en alles wat ze deed gebeurde met innige overtuiging, zelfs vechten met de twee oudere zussen, die alsmaar moedertje over haar wilden spelen, heel goed bedoeld maar ongewenst.

„Ik heb maar één moeder en dat is Licia!” had de jongste op een middag woedend geschreeuwd, met een vinger priemend in de richting van haar moeder. „Die twee nare meiden daar... laat ze uitscheiden!”

„Sinds wanneer noem jij je moeder Licia?” informeerde vader Frank rustig. „En sinds wanneer zijn je zusjes meiden?”

„Jij noemt mama toch ook Licia?” Het klonk verbolgen en een vuile, kleine hand veegde resoluut langs een nat neusje. „En als ze me op m'n kop zitten, dan zijn ze akelige meiden. Mama zal wel zeggen wat ik doen moet, niet zullie!”

„Om te beginnen zeg je tegen mama geen Licia, dat is het voorrecht van je papa, mijn kind!” Frank trok zijn jongste dochter op zijn knie. „Ten tweede zijn en blijven Annet en Ellen meisjes en ze zijn ook niet zullie. Mijn arme oren doen pijn, weet je dat wel?”

„Gekkerd!” zei de onverbeterlijke Myrthe met een ruk aan zijn oor en een zoen op zijn neus.

Vijf minuten later liepen de drie gezusters roerend eensgezind de tuin in op jacht naar kattenkwaad, waar ze sterk in waren.

Licia vanuit grootmoeders stoel keek met een serene glimlach naar haar man.

„Myrthe, je moest haar zo nodig Myrthe noemen... lieve, ouderwetse bloemen... passend bij deze lieve ouderwetse tuin. Jammer dat vuurpijl geen gangbare naam is!”

Ze schoten samen in de lach. De laatste van het klaverblad moest een mooie, romantische naam dragen en in de maanden voor Myrthes geboorte werkte haar vader aan een toneelstuk waarin Myrthe de hoofdrol speelde.

„Het huis is vol als Myrthe thuis is!” klaagden Annet en Ellen, maar als Myrthe een enkele keer logeerde bij tante Yvonne en oom Will, dan miste iedereen haar, tot de hond, de poes en de pony toe. Het Krekeltje leefde pas weer als Myrthe haar stormachtige intocht hield en riep dat ze nooit meer van huis ging, al vond ze het dan ook fijn bij tante Yvonne en oom Wili. Alleen tante Tresi, oom Wills zuster, mocht ze niet. Maar dat was, zoals ze zonder respect zei, volgens mam altijd een zure geweest.

Uit pedagogische overwegingen werd Myrthe voorgehouden dat

het geen pas gaf om tante Tresi voor zure uit te schelden, maar de kracht der overtuiging ontbrak aan het ouderlijk vermaan. Tante Tresi had het Licia nooit vergeven dat zij met Frank Rost van den Eijlder was getrouwd.

Franks nichtje Yvonne, Will, Tresi en Frank waren vrienden geweest, een hecht kringetje. Yvonne en Frank, die sinds zijn prille jeugd bij Yvonne's ouders op De Eikenhof had gewoond, onderhielden nauwe vriendschapsbanden met Tresi en Will van Kasselt van De Beukenhof, twee aaneengrenzende bezittingen in het Limburgse heuvelland. Toen kwam Licia van Marle, eens de rijke bankiersdochter maar na het debacle met een geweldige stomp in haar rug, zoals ze het zelf jaren later noemde, uit haar leventje van verwend enig kind in de harde werkelijkheid geduwd. Haar vader stierf plotseling, er was geen geld, geen luxe, er was niets meer over van haar vroegere leven. Ze zocht een baan en vond die als kinderjuffrouw bij de rijk geworden en niet door de omgeving geaccepteerde familie Van Zuylen.

Banen waren in die tijd niet voor het uitzoeken en de moeilijkheden zouden Licia waarschijnlijk boven het hoofd zijn gegroeid als ze Yvonne niet had ontmoet en Frank! Hoewel Tresi kort na Licia en Frank getrouwd was met een andere jeugdvriend, was ze door de jaren heen Licia altijd als de indringster blijven zien en ze noemde haar daarom plechtig Felicia... wat verder door geen mens werd gedaan. Myrthe, die hier en daar een woord had opgevangen en vlug van begrip was, had de hele geschiedenis al begrepen voor de oudere Ellen en Annet zover waren.

„Houden jullie je maar niet alsof je tante Tresi – bah wat een naam – niet zuur vinden!” was het antwoord van Myrthe op de zwakke vermaning van haar moeder. „Ze was vroeger op papa verliefd. Wat een gek idee, hè?”

Frank keek grijnzend naar zijn vrouw, die verbluft naar hun jongste staarde.

„Hoe kom je daaraan?” vroeg Licia en ze keek naar Myrthes grappige snuitje met de tintelende blauwe ogen onder korenblonde haren.

„O, dat heb ik ze in de keuken horen zeggen, heel gewoon!” Myrthe beschouwde de zaak als afgedaan en zocht met aandacht naar

een dikke aardbei in de jampot.

„Voor dat verschrikkelijke kind blijft niets geheim!” was Franks droge commentaar toen hij later met zijn vrouw alleen was.

Toen Annet naar Leiden ging om te studeren, dwaalde Licia in het begin door het huis alsof ze voortdurend iets zocht wat ze nooit meer zou kunnen vinden. Myrthe was toen vijftien jaar en had haar hart verpand aan alles wat er over bloemen en planten te leren viel.

„Dus ik zie ervan komen dat ik nooit uitgestudeerd kom,” zei ze gedeceerd. „Als ik van school ben, dan word ik iets in de bloemen, maar ik weet nog niet wat. Zeg mam...”

Haar onderzoekende blauwe ogen gleden over het gezicht van haar moeder.

Het valt blijkbaar erg moeilijk je kuikens los te laten, peinsde ze. Mam is dol op zorgen en een vol huis, dat houdt haar zo jong en zo ziet vader haar het liefst. Hij weet er ook geen raad mee, de arme schat zit midden in zijn nieuwe toneelstuk.

„Ja, wat wilde je zeggen?” vroeg haar moeder. „Je zei ‘Zeg ma...’ Was het belangrijk?”

„Ja, ik vind van wel.” Ze vertelde uitgebreid over de televisie-uitzending van de vorige avond. „Meestal vind ik er niets aan maar dit was de moeite waard, mam. Weet je dat er voor 1500 kinderen een tehuis wordt gezocht? Vijftienhonderd kinderen die niet in een kindertehuis zouden hoeven te blijven. Ik geloof dat een onderzoek of je een of meer kinderen kunt krijgen wel lang duurt en dat is ook logisch. Weet je wat ik dacht: hè, waarom hebben wij er hier niet een paar? We hebben volop ruimte, het is een geweldig fijn doel en wat kunnen kinderen meer verlangen dan jou en vader als plaatsvervangende ouders? Ik weet dat je Annet geweldig zult missen, maar je hebt het haar niet meer dan normaal is laten merken. Lamenteren ligt niet in jouw lijn. Het is nou eenmaal zo. Je was zelf zo jong als wij nou zijn toen je hele veilige, beschutte wereldje omver werd getrapt. Wij hebben jullie achter ons en ik weet niet hoe jullie het precies leveren maar je laat ons gewoon ons eigen leven leiden, verrukkelijk vrij, in zeker opzicht dan altijd. We zijn echt geen verwende papkinderen maar aan Het Krekeltje en dierbare inhoud moet geen mens komen. Mam, waarom nemen wij niet een paar kinderen hier

in huis?”

„Een paar nogal liefst?” Mevrouw Rost schoot in de lach. „Myrthe denkt vooruit en gaat meteen in de groothandel om het huis te vullen. Het idee is nog zo gek niet.”

„Nou, zie je wel!” zei Myrthe luchtig en praatte er verder niet over.

Rustig laten betijen, dacht ze wijs. Ze praat er vast met vader over. Dat was het prille begin. Toen Myrthe zeventien was, Annet getrouwd naar Canada was geëmigreerd en Ellen op haar beurt naar Leiden was vertrokken, herbergde Het Krekeltje al vier kinderen. Het was begonnen met de kleine Aimée Groenefeld, die kwijnende als een plantje dat geen zon krijgt omdat ze heimwee had naar haar tweelingbroertje. Er zat dus niets anders op dan ook John in huis te nemen. Het was een allerleukst stel en af en toe daverde Het Krekeltje op zijn solide grondvesten, zo rumoerig waren ze. Niemand wist hoe het precies ging, maar door het contact dat de instelling onderhield met de pleegouders hoorden ze veel moeilijke gevallen via de sociale werkster, die Het Krekeltje en de familie Rost de verhoring van een gebed vond, zodat enkele maanden later Ineke Hulsman en Ferdy Verduin hun eigen plaatsje binnen de muren van de gastvrije Kregel kregen. Myrthe, die zich toelegde op bloemsierkunst en daarvoor ook talent had, zat zo dicht bij haar studiecentrum dat ze er met de bus in een half uur was en geen reden zag om weg te trekken. Moeder kon bovendien wel wat extra hulp gebruiken om het drukke opnieuw jonge huishouden te regeren.

Zo was de situatie toen de oude heer Cornet overleed. Hij was diep in de tachtig. „We zullen hem missen. Hij was echt een stuk van onze jeugd.

Met zijn appels, zo groen als gras!” Myrthe glimlachte weemoedig. „En hoe moet het nou met Het Krekeltje? O, waarom heeft hij het toch nooit aan jullie willen verkopen? Nou moet je maar weer zien dat je het eens wordt met de nieuwe eigenaar. Enfin, die zal misschien soepeler zijn. Zeg, papa, weet jij wie de erfgenamen zijn?”

„Ik zou geen raad weten als we moeilijkheden kregen!” zei Myrthes moeder. „We hebben hier altijd gewoond, we zijn er zo gelukkig geweest en dat zijn we nog. Bovendien is het weer het thuis voor vier kinderen, die het in het begin van hun leventje heel slecht getroffen

hebben. Waar vind je nu nog zo'n huis? Vrij, heerlijk vrij, ruim en met daarbuiten een paradijs voor die vier, zoals het dat voor jullie altijd is geweest."

Frank Rost keek naar zijn vrouw, die ongewoon heftig had gesproken. Voor hem betekende dit huis evenveel als voor haar sinds ze er, nauwelijks een jaar getrouwd, waren komen wonen. Hij beschouwde de dag waarop hij Felicia van Marle had ontmoet nog altijd als de gelukkigste dag van zijn leven en hij wist dat Licia er ten opzichte van hem ook zo over dacht.

Hij huiverde als hij eraan dacht dat iemand haar het verdriet zou kunnen aandoen om haar Het Krekeltje af te nemen, het huis dat haar hele geluk had omvat, waar de kinderen geboren en opgegroeid waren, waar Annet uit getrouwd was en waar nu weer vier door het lot misdeelde kinderen gelukkig waren. Hij draaide zijn hoofd af en ontmoette Myrthes heldere, onderzoekende ogen. Soms had hij het gevoel dat ze precies wist wat hij dacht. Hij wist niet hoe dicht hij bij de waarheid was. Ze zei er op dat ogenblik niets over, maar toen de avond viel en hij, zoals gewoonte was geworden, door de tuin rond het huis liep, vond hij zijn jongste dochter zittend op de verweerde balustrade van het terras, kijkend naar de oude kastanje op het grasveld.

„Het is ieder jaar weer een avontuur om erop te wachten en een sprookje om te zien als het zover is!” Ze wees naar de kastanje. „Honderden roze kaarsjes in de lente. Het is de mooiste kastanje die er bestaat.”

„Ja,” zei haar vader rustig, hij leunde naast haar tegen de balustrade. „Voor ons is hij dat in ieder geval.”

„Geloof jij dat een huis een ziel heeft?” vroeg ze aarzelend.

„Ben je nooit een huis binnengegaan dat je deprimeerde?” was de snelle wedervraag. „Mij is dat dikwijls overkomen. Huizen als het onze stemmen je blij zodra je binnenkomt. Misschien ben ik bevooroordeeld en jij ook.”

„Nee, iedereen vindt het een fijn huis en dat is het ook,” zei Myrthe warm. „Dat bedoelde ik eigenlijk met de ziel van een huis. Misschien blijft er ook later als de bewoners weggaan, iets van die sfeer hangen? Ben ik onverbeterlijk romantisch?”

„Dat mag je gerust zijn, Myrthe.” Hij sloeg zijn arm om haar schouders. „Wat is er? Ik zie je ogen zo verdacht glimmen. Dan komt er beslist een heel gekke opmerking.”

„Nou, weet je, zo zijn natuurlijk de spookverhalen in de mode gekomen.” Myrthe lachte een dubbele rij glanzend witte tanden bloot.

„O ja, hoe dan?” De wijze waarop Myrthe lachte, zodat niet alleen haar boventanden zichtbaar waren maar ook het stralende rijtje daaronder, was een van haar charmes die ze van haar moeder had geërfd. „Je bent een ondeugende schooier, weet je dat wel?”

„Dank je, vaderlief!” Myrthe trok een lang gezicht en zwaaide woest met haar voeten. „Over een paar honderd jaar kom ik hier spoken, als het huis er dan nog staat en ik zal een Hef spook worden, dat zingt en danst – het idee – zo iets als Caspertje, het snoezige spook van de tekenfilm!”

Ze gierde het uit en sprong van het muurtje. „Voorlopig heb ik nog zeer aardse honger en ik krijg het koud.”

Ze draafde naar huis, kalmer gevolgd door haar vader. In de grote huiskamer stapte ze over de vier kinderen heen, die rond de haard gedrapeerd lagen. De tweeling met een elektrische trein. Ineke met een boek, vooroverliggend met haar kin in haar handen en Ferdy, te lui om te helpen, gaf aanwijzingen aan de tweeling.

Myrthe krulde zich op in een grote comfortabele stoel en schoof de gedachte aan eventuele moeilijkheden van zich af. Het zou allemaal wel meevallen en iedere dag had genoeg aan eigen zorgen. Ze herinnerde zich dat ze die tekst eens ergens had gelezen en ze kon het er wel mee eens zijn, ofschoon de enige zorgen die ze had gekend, het vertrek van Ellen en Annet was geweest.

Het was natuurlijk naar dat Annet zo ver weg zat, maar ze schreef veel brieven en het spelen met de gedachte om je zuster in het verre land op een goede dag te gaan bezoeken, was een avontuur op zichzelf. Ellen kwam vaak thuis en stil was het bepaald niet met de vier kinderen.

Wie verlangde er nu naar een stille Krekkel? Zij in ieder geval niet en haar ouders evenmin. Ze keek met genegenheid in haar blauwe ogen naar het viertal op de grond, naar haar vader, die in zijn krant

was gedoken en naar haar moeder. Myrthe stak opnieuw haar hand uit naar de schaal met chocolaatjes onder haar bereik en knabbelde met een nadenkend gezicht.

Enkele malen, zodat het geen gewoonte was geworden maar een zeldzaam feest was gebleven, had vader de oude films vertoond. Het was een heel gekke gewaarwording om je bloedeigen ouders in hun verlovingsstijd te zien en later als de trotse ouders van drie dochters, waarbij het bobbetje op mama's schoot Myrthe moest voorstellen. Vreemd, zo'n terugblik in de tijd, de jonge tijd van je naaste familie. De kleren en de haardracht van moeder waren natuurlijk anders, maar niet raar ouderwets. Mam had altijd smaak gehad.

„Zoveel ben je niet eens veranderd,” zei ze toen haar moeder in haar richting keek. „Toch wel leuk als je met zekerheid kunt zeggen: Mijn moeder was een beeld van een meisje en... eh...”

„Ik lijk op haar, wil je zeggen?” vroeg haar vader droog. „Ik geloof dat het tijd wordt om de cassette met films uit de kluis te halen. Je weet, ik ben akelig zuinig op ons familiearchief.”

„Ja, dat is ook verstandig van je papa,” zei Myrthe zelvend en ze strekte opnieuw haar hand naar de chocolaatjes uit.

„Afblijven jij.” Ze kreeg een lichte tik van haar moeder op haar vingers. „Je zit afschuwelijk door te bunkeren en die arme kinderen krijgen niets.”

„Complimentjes zijn aan jou niet besteed,” zei Myrthe droef. „Eigenlijk hou ik helemaal niet van deze chocolaatjes!”

De verzuchting bleef onbeantwoord. Mevrouw Rost veroorloofde zich alleen de schaal buiten het bereik van Myrthes grijpgrage vingers te zetten.

2

Toen Myrthe het stationsplein bereikte, zag ze haar vader aankomen. Voor zover zijn werk het toeliet, zorgde Frank Rost ervoor dat hij om halfzes bij het station was om Myrthe op te halen. Het bespaarde haar een busrit en bovendien vonden ze het allebei gezellig. Vader en dochter hadden nooit gebrek aan gesprekstof en